

Mlýn (spodní mlýn)

1.Lokalizace

Soubor většinou zaniklých objektů při cestě na nádraží na místě dnešního č.p. 74 (katastr 187, 188 a další související pozemky).

2.Charakteristika

Objekty neznámého vzhledu i konstrukce. Určitou představu o podobě areálu spodního mlýna si opět můžeme učinit na základě vyobrazení na mapě stabilního katastru z poloviny 19. stol. Z něj vyplývá, že hlavní budova mlýna stála téměř v místě dnešního rodinného domu č.p. 74a jednalo se o zděnou stavbu se dvěma vodními koly.Ve mlýně se nacházela dvě složení a pila.Náhon vedl po levé straně řeky, obtékal areál zezadu, tj. nejlépe byl vidět od dnešní železniční trati a byl v celé své trase otevřený. Vedl od kamenného jezu poblíž mostu u tkalcovny., zaústění do areálu mlýna bylo na mírném náspu, který je dodnes patrný. Vypouštění vody bylo prováděno otevřeným žlabem vedoucím po levé straně cesty k nádraží, křížení s touto cestou pak bylo v místě dnešní čistírny odpadních vod a nedaleko se pak zaústoval zpět do řeky.

Jedinou dochovanou částí je rozsáhlá zděná stodola se sedlovou střechou, která stojí v jižní části bývalého areálu, tato stodola však byla původně zřejmě dřevěná.V západní části areálu na ní navazoval ještě jeden zděný objekt orientovaný rovnoběžně s řekou, tj. stál v místě dnešního parkoviště před stodolou.

Nejasná je rovněž otázka návaznosti horního a spodního náhonu. Mapa stabilního katastru, která zachycuje stav v polovině 19. století ještě uvádí dva zcela samostatné náhony nijak nepropojené. V pozdější době však zřejmě došlo ke změně, která mohla souviset s výstavbou kamenného jezu, který na mapě stabilního katastru není uveden. Současná katastrální mapa Mladkova popisuje spojení obou náhonů tak, jak je uvedeno na mapce v úvodní části, tedy horní náhon se vléval do spodního-voda z tkalcovny se vypouštěla přes náhon mlýna a do řeky se vracela až za dnešní čističkou odpadních vod.Stejné uspořádání je popsáno slovně i ve vodní knize . Terénním průzkumem byly v místě zhruba naproti č.p. 94 zjištěny zbytky jakéhosi stavidla , je možné že zde mohla být výpusť pro tkalcovnu , nicméně katastrální mapa v těchto místech nic neuvádí.

3. Historie

Mlýn je doložen r. 1850 kdy se o něm píše v obecní kronice, r.1867 byl ve vlastnictví Josefa Hanische. Od roku 1868 byla spolumajitelkou jeho manželka Eleonora Hanisch. R. 1898 šel mlýn do dražby na na jejím základě se vlastníky stali Jan a Františka Schlesingerovi. Rodina Schlesinger pak mlýn držela v několika generacích až do r.1926, kdy se vlastníky stali Bedřich a Anna Heinisch.

Posledními předválečnými majiteli byli od r. 1939 Adolf a Anna Harbich.

Od r.1947 byli vlastníky Josef Syrový a Pavla Syrová, od r. 1959 pak československý stát-Okresní národní výbor v Ústí nad Orlicí.

Není jasné kdy došlo k ukončení provozu mlýna a demolici většiny objektů. Zajímavé ale je že zatímco v předválečných záznamech je soubor objektů na uvedených parcelách označován výslovně jako mlýn, tak v záznamech z poválečného období je stejný soubor objektů označován jako usedlost a objekty na parcelách 187 a 188 jsou již označovány jako dům a dílna. V současnosti stojí v severní části areálu novostavba rodinného domku , jedinou dochovanou částí původního komplexu mlýna je stodola v jižní části.

4.Fotografie

Vyobrazení areálu mlýna na mapě stabilního katastru (pol. 19.stol)

Nadržovací jez mlýnského náhonu

Zbytky náhonu mlýna mezi jezem a č.p. 74

Zaústění náhonu mlýna před č.p. 74

Stodola v jižní části areálu mlýna, pohled od jihu

Stodola v jižní části areálu mlýna, pohled od severu

Pravděpodobné místo zaústění náhonu mlýna zpět do řeky jižně od čistírny odpadních vod

Družstevní tírna lnu

1.Lokalizace

Na okraji obce při silnici z Mladkova do Celného, katastr 225, č.p.152

2.Charakteristika

Rozsáhlý dvoupodlažní objekt koncipovaný vlastně jako dvoupodlažní výrobní hala s příčným traktem. Spodní patro je částečně zapuštěno do náspu silnice, příčný trakt a horní patro částečně bedněné, střecha sedlová. Část objektu orientovaná směrem k Mladkovu sloužila k výrobním účelům a nejvíce odpovídá původnímu stavu, odvrácená část je silně zasažena povalečnými přestavbami a dá se těžko určit její původní podoba

3.Historie

Tírna lnu byla v Mladkově postavena roku 1906 . Stavebníkem bylo Flachsgenossenschaft für Wichstadt und Umgebung (Lnářské družstvo pro Mladkov a okolí). Tírny stály na počátku procesu zpracování lnu. Byly vybaveny lámacími , třecími a vychlovacími stroji. Pohon strojů byl v mladkovské tírně řešen zřejmě parním strojem pomocí transmisí.

Po konfiskaci byl objekt od r.1955 v majetku Strojní a traktorové stanice Žamberk a od r. 1960 pak byl vlastníkem Odbor zemědělství Okresního národního výboru Ústí nad Orlicí.

4. Fotografie

Nedatovaný předválečný snímek

Pohled od silnice, bedněná část horního patra, příčný trakt

Vlevo příčný trakt, vpravo severní průčelí

Pohled zezadu

Celkový pohled na areál bývalé tírny od železniční trati

Družstevní mlékárna

1. Lokalizace

Na okraji obce při silnici směrem na Lichkov, katastr 235. , č.p. 78

2. Charakteristika

Přízemní zděný objekt s příčným traktem , částečně zapuštěný do svahu, podsklepený. Střecha je sedlová, na příčném traktu mansardová, krytina nejednotná, částečně desky „Eternit“ a částečně pálené tašky. Směrem k silnici jsou dvě nakládací rampy, pro manipulaci s mlékem. Objekt je řešen jako třítraktový. V západním traktu byla prodejna hotových výrobků, střední příčný trakt obsahoval výrobní část a východní trakt pak sloužil ke skladovacím účelům.

3. Historie

Roku 1926 byl zakoupen pozemek u silnice společností Molkereigenossenschaft für Wichstadt und Umgebung (Mlékárenské družstvo pro Mladkov a okolí) a následně v letech 1926/1927 byla na pozemku postavena mlékárna .

Vybavení je popsáno velmi sporadicky jako „ parní kotel s turbínou švédské výroby“ . Vzhledem k tomu že parní turbínou prakticky nelze pohánět přes transmise nějaké zařízení kvůli jejím vysokým otáčkám, tak se spíše domnívám že je tím myšlena turbína vestavěná do odstředivky mléka. Zařízení tohoto typu je popsáno v knize Historie mlékárenství v Čechách a na Moravě. Jednalo se o odstředivku systému Alfa-Laval od firmy Alfa Separator Co. Ltd . Stockholm , Švédsko. Malá parní turbínka roztáčela buben odstředivky se kterým byla na společné hřídeli.

R. 1934 byla zavedena povinná pasterizace mléka ve všech mlékárnách takže nejpozději od tohoto data se musel v mlékárně nacházet i pastér.

Výše uvedená kniha o historii mlékárenství navíc uvádí pro mladkovskou mlékárnu že se tam vyráběl sýr ale vůbec se tam nevyrábělo máslo.

Během války se zřejmě uvažovalo o přestavbě silnice v okolí mlékárny neboť roku 1941 bylo zaknihováno právo koupě za účelem demolice objektu pro Správu silnic. Roku 1954 se však od projektu definitivně odstoupilo a právo bylo zrušeno.

Od r. 1952 zařazeno do n.p. Mlékařské závody Kostelec nad Orlicí. Od r. 1958 pak v majetku Okresního národního výboru v Žamberku.

4. Fotografie

Pohled od jihozápadu

Pohled od jihovýchodu

Na štítu příčného traktu je dodnes patrný zbytek nápisu Genossenschafts- Molkerei

Použité podklady

Katastrální mapa obce Mladkov

Indikační skica mapy stabilního katastru obce Wichstadt- dostupné na www.archivnimapy.cuzk.cz

Kronika obce Wichstadt-Částečný opis

Pozemková kniha obce Wichstadt a Mladkov, knihovní vložky číslo:

-223 (1914-1960)

-97 (1889-1940)

-336 (1940-1957)

-74 (1867-1939)

-309 (1947-1964)

-209

-230

SOKA Ústí nad Orlicí-Fond Okresní úřad Žamberk-Vodní kniha

SOA Zámorsk-Fond Akciová společnost VČE-Výroční zprávy o provozu vodních elektráren z let 1946-1950

SOA Zámorsk-Fond Velkostatek Králíky-obecný úvod k archivní pomůcce dostupný na www.archivzámorsk.cz

Kolektiv autorů : Historie mlékárenství v Čechách a na Moravě, Milpo Praha 1998, ISBN 80-86098-07-9

Pausewangová, G.: Sága rodu Rotwengelů, Oftis Ústí nad Orlicí, ISBN 80-86845-02-8

Doubavský, Z. Šmirous,P.:Lnářství na Šumpersku, ISBN 902754-2-7

Terénní průzkum v okolí objektů

Ústně sdělené informace

Mapové podklady –www.mapy.cz

Fotografie barevné – autor

Fotografie černobílé – archiv obce Mladkov, Miloš Taraška